

Luku 5

Suurvaltojen asema ja tavoitteet

Oppikirjan sivut s. 49-53

KOTITEHTÄVÄ:

5. Suurvaltojen asema ja tavoitteet, s. 49-53.

1. Määrittele käsitteet:

- a) Kelloggin-Briandin sopimus**
- b) Locarnon sopimus**

2. Tiivistä muutamaan lauseeseen seuraavien valtioiden ulkopoliittinen linja IMS:n jälkeen:

- a) Iso-Britannia**
- b) Ranska**
- c) Yhdysvallat**
- d) Neuvostoliitto**

Tehtävä 1.

- a) Sopimus, joka tuomitsi sodankäynnin kansainvälisen politiikan ongelmien ratkaisussa. Se solmittiin vuonna 1928.
- b) Saksan ja Ranskan vuonna 1925 solmima sopimus, jossa Saksa tunnusti maiden välisen rajan. Sopimuksen tavoitteena oli turvata rauha maiden välillä.

Tehtävä 2. Arvioi Kelloggin-Briandin ja Locarnon sopimusten merkitystä diplomatian näkökulmasta.

- Diplomatian merkitys kasvoi ja voimapolitiikka jäi taka-alalle. Valtiot yrittivät turvata rauhan neuvotteluilla ja sopimuksilla.**
- Kelloggin-Briandin sopimuksella nimenomaan tuomittiin sota kansainvälisten ongelmien ratkaisukeinona.**

Tehtävä 1.

Rapallon sopimus = Saksa + Neuvostoliitto

Sopimuksella maailmansodan hävinnyt Saksa sekä sisällissodan ja intervention kärsinyt Neuvosto-Venäjä murtautuvat diplomaattisesta eristäytyneisyydestään. Samalla luotiin perustalle, että Saksa saattoi Versailles'n rauhansopimuksen vastaisesti kehittää siltä kiellettyjä asejärjestelmiä Neuvostoliiton alueella.

Tehtävä 2.

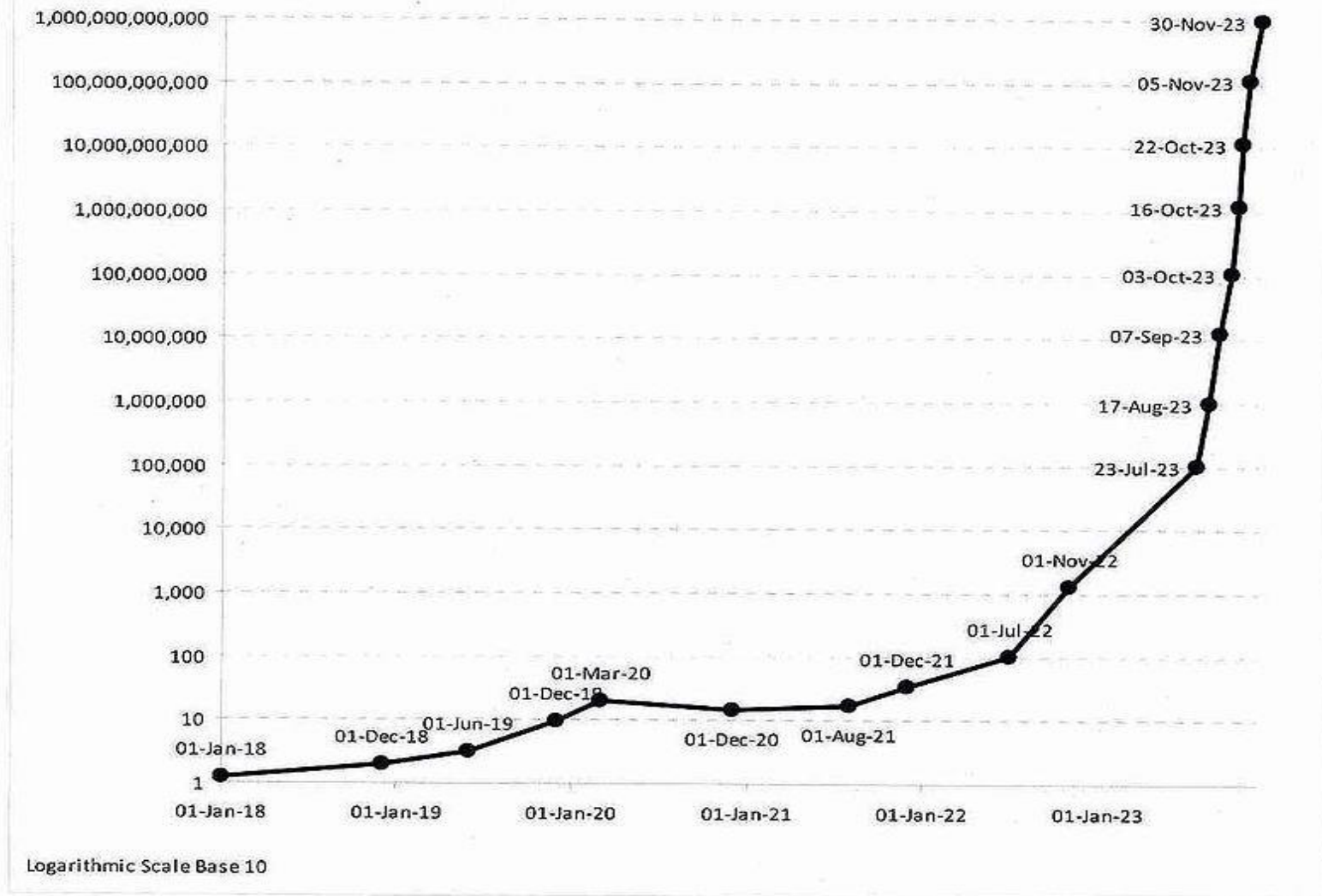
Saksa (Weimarin tasavalta 1919–33)

- Sisäisiä levottomuuksia ja Ranskan painostusta
- Hyperinflaatio
- Locarnon sopimus 1926 rauhoitti ulkopolitiikkaa

SAKSAN HYPERINFLAATIO 1921–24

1 "Gold" Mark = "Reichs" Mark 1918-1924

Note: 1 "Gold" Mark value in grammes of fine gold (1913) = 0.35842g;
 "Reichs" Mark = Currency not tied to the goldstandard in 1918 to 1924.

Source: *Law about the Revaluation of Mortgages and other Claims (Revaluation Act 1925), issued the 16th of July, 1925 (Aufwertungsgesetz, Reichsgesetzblatt, Teil I, 1925, p.133-135) and Author's calculations.*

Tehtävä 2.

a) Iso-Britannia

- Oli menettämässä maailmanvaltaansa, mutta pyrki pitämään sitä vielä yllä.
- Sen politiikan painopiste siirtomaissa, pyrki hallitsemaan merireittejä.
- Suhtautui kielteisesti Saksaan ja Neuvostoliittoon.

Tehtävä 2.

b) Ranska

- **Menetti asemansa sodan jälkeen.**
- **Suhtautui kielteisesti Saksaan ja pyrki solmimaan liittoja sitä vastaan.**
- **Luotti kansainvälisiin sopimuksiin, mutta varustautui voimakkaasti.**

Tehtävä 2.

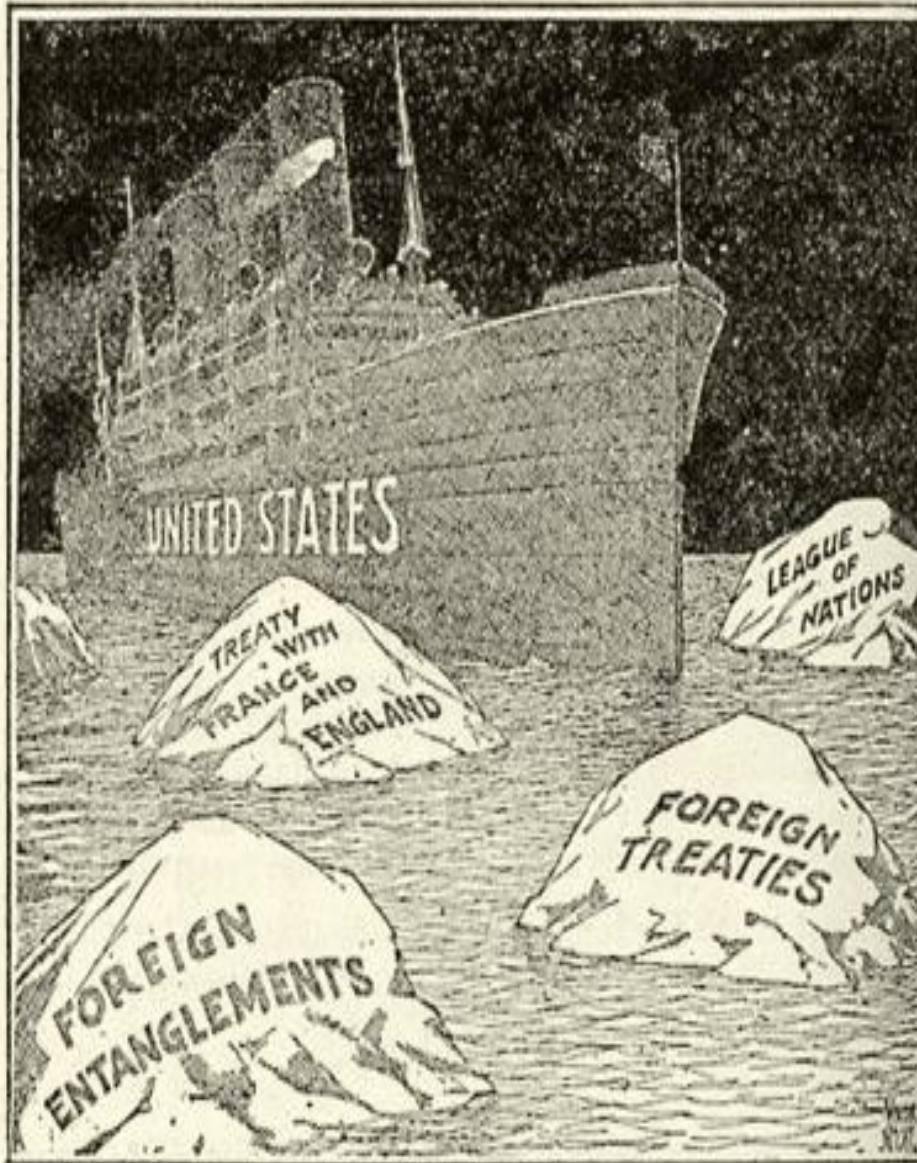
c) Yhdysvallat

- **Eristäytyi Euroopan politiikasta.**
 - Monroe-oppi
- **Oli silti maailman johtava talous- ja sotilasmahti.**
- **Sen ulkopolitiikan painopiste oli E-Amerikassa ja Tyynellämerellä.**
- **Lainoitti Euroopan valtioita.**

PROPAGANDAKUVA USA:N ERISTÄYTYMISPOLITIIKAN PUOLESTA

*”Parempi pysyä vanhalla
kurssilla*

- *Kansainliitto*
- *Sopimus Ranskan ja Englannin kanssa*
- *Ulkomaiset sopimukset*
- *Sotkeutuminen ulkomaiden asioihin”*

Copyrighted by the International Feature Service, New York.

BETTER KEEP TO THE OLD CHANNEL.

—McCay in the New York American.

Tehtävä 2.

d) Neuvostoliitto.

- Pyrki turvaamaan kommunistisen järjestelmän.
- Muut valtiot eivät ottaneet mukaan kansainvälisiin sopimuksiin.
- Solmi suhteet toisen hyljeksityn valtion, Saksan, kanssa.
- Tuki monien maiden kommunistisia puolueita.

Valtasuhteet muuttuvat

1) USA: Eristäytyminen (isolationismi)

- Jäi pois Kansainliitosta
- Johtava talous- ja sotilasmahti

2) Britannia: Siirtomaavalta heikkenee

3) Ranska: Saksan rankaisu

4) Neuvostoliitto: Jäi syrjään

5) Saksa: Sisäisiä levottomuuksia!

(Weimarin tasavalta 1919–33)

Woodrow Wilsonin 14 kohdan ohjelma

1. Ei salaista diplomatiaa
2. Merten vapaus
3. Kaupan vapauttaminen
4. Aseistariisunta
5. Siirtomaakiistojen sovittelu
6. Venäjä jätetään rauhaan
7. Belgian suvereniteetti
8. Elsass-Lothringen Ranskalle
9. Italian rajat uusiksi
10. Itävalta-Unkarin hajoaminen
11. Balkanin kansojen asema
12. Ottomaanien imperiumin hajoaminen
13. Uuden Puolan syntyminen
14. Kansainliitto

2a) USA:lle tärkeää pitää meritiet ja siirtomaata vapaina kaupan takia!

2b) Euroopan kartta toteutui juuri kuten Wilson toivoi.

KANSAINLIITTO MAAILMANSOTIEN VÄLISSÄ

Missä onnistui?

- humanitaariset asiat (pakolaisuus)
- pienten valtioiden kiistat (esim. Ahvenanmaan kysymys)

Epäonnistui;

- **Rauhan turvaaminen, etenkin 1930-luvulla**
 - Japanin hyökkäys Mantšuriaan, Italian hyökkäys Abessiniaan, Espanjan sisällissota, Saksan varustautuminen
- **ehkäisemään IIMS:n syntymistä**
- **kansainvälisen yhteistyön lisäämistä**

KANSAINLIITTO MAAILMANSOTIEN VÄLISSÄ

- **Miksi epäonnistui?**
 - ei sotavoimia
 - hidas päätöksentekoprosessi
 - yksimieliset päätökset
 - kaikki suurvallat eivät mukana alusta pitäen (Venäjä, Yhdysvallat, Saksa)
 - joidenkin valtioiden aggressiivinen ulkopolitiikka (Japani, Saksa, Italia)
 - valtioiden itsekeskeiset intressit